

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΘΕΜΑΤΑ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ»

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Θετικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	86Ε18	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΣΤ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θέματα Μεσαιωνικής Φιλοσοφίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	5,5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιλεγόμενο		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	https://eclass.uoa.gr/courses/PHS325/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά αποτελέσματα
Το μάθημα «Θέματα Μεσαιωνικής Φιλοσοφίας» συζητά συγκεκριμένα ζητήματα που απασχόλησαν ζωηρά τους φιλοσόφους κατά τους μέσους χρόνους δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ανάλυση επιμέρους επιχειρημάτων και στην αποτίμηση της συστηματικής τους σπουδαιότητας από αναλυτική σκοπιά. Μετά από μια σύντομη αναδρομή στο αρχαιοελληνικό υπόβαθρο ιδεών και διδασκαλιών (κυρίως πλατωνικών, αριστοτελικών και νεοπλατωνικών) που επηρέασαν έντονα την μεσαιωνική φιλοσοφία αναλύονται επιλεγμένα φιλοσοφικά θέματα από το έργο του Αυγουστίνου, του Βοήθιου, του Άνσελμου, του Αβελάρδου, του Θωμά του Ακινάτη, του Ιωάννη του Σκώτου (John Duns Scotus) και του Γουλιέλμου Όκκαμ. Τα θέματα γύρω από τα οποία οργανώνεται η μελέτη αυτών των φιλοσόφων (αναγκαστικά πολύ περιορισμένα στον αριθμό τους) είναι κυρίως τα ακόλουθα: Οι αποδείξεις υπέρ της ύπαρξης του Θεού και οι διαφορετικές εκδοχές της αρχής του αποχρώντος λόγου, σχέσεις σώματος και ψυχής, το πρόβλημα της αληθοτιμής των προτάσεων που αναφέρονται σε ενδεχομενικές μελλοντικές καταστάσεις πραγμάτων και το συναφές προς αυτό ερώτημα της συμβατότητας της παντογνωσίας του Θεού με την ανθρώπινη ελευθερία. Ιδιαίτερη προσοχή δίδεται επίσης στην εξέταση μεσαιωνικών θεωριών που πραγματεύονται το πρόβλημα της πραγματικότητας των καθόλου όντων (Universalia), ενώ μια σειρά άλλων ζητημάτων (όπως, για παράδειγμα ο σκεπτικισμός στο έργο του Αυγουστίνου, οι περί δημιουργίας απόψεις του Ωριγένη και του Γρηγόριου του Νύσσης, το πρόβλημα της απλότητας της θείκης φύσης, φιλοσοφικά ερωτήματα σχετικά με το τριαδολογικό δόγμα, ο αρνητικός και ο καταφατικός τρόπος του θεολογείν στον Ψευδο-Διονύσιο τον Αρεοπαγίτη, Scotus Eriugena και Ακινάτη) συζητούνται ακροθιγώς και συμπληρωματικά μόνο προκειμένου να φωτιστεί καλύτερα η κεντρική θεματική. Εκτός από φοιτητές με κάποιο ενδιαφέρον (ή περιέργεια) για την μεσαιωνική φιλοσοφία το μάθημα απευθύνεται επίσης σε φοιτητές που ενδιαφέρονται ειδικά για την αναλυτική μεταφυσική και φιλοσοφία της θρησκείας, καθώς επίσης και σε φιλοσοφικά προσανατολισμένους θεολόγους.   Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες   (α) Έχουν αποκτήσει μία επαρκή εποπτεία της εξέλιξης της δυτικής μεσαιωνικής φιλοσοφίας και της επίδρασης που άσκησε σε αυτή η αρχαία ελληνική σκέψη.   (β) Έχουν κριτικά εμβαθύνει σε συγκεκριμένα θέματα της μεσαιωνικής μεταφυσικής, φιλοσοφίας της θρησκείας και φιλοσοφικής θεολογίας.

(γ) Έχουν διαπιστώσει τη συνάφεια της θεματικής και της επιχειρηματολογίας της μεσαιωνικής φιλοσοφίας με περιοχές της σύγχρονης φιλοσοφίας.

(δ) Έχουν σε κάποιο βαθμό ασκηθεί στο να προβαίνουν σε συσχετίσεις των μεσαιωνικών θεωριών με σύγχρονες.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Το Ελληνικό υπόβαθρο της μεσαιωνικής φιλοσοφίας.
2. Απολογητές, Εκκλησιαστικοί συγγραφείς και Πατέρες της Εκκλησίας: Εισαγωγική επισκόπηση.
3. Αυγουστίνος: Η ύπαρξη του Θεού, το πρόβλημα της παρουσίας του κακού και η ελευθερία της βούλησης.
4. Η Αυγουστίνεια κριτική κατά του σκεπτικισμού
5. Οι απόψεις του Βοήθιου για την φύση των καθόλου όντων.
6. Θεϊκή παντογνωσία και ελευθερία της βούλησης στο *De Consolatione Philosophiae*.
7. Οι απόψεις του Αβελάρδου περί των καθόλου όντων και η κριτική του στις θεωρίες του Γουλιέλμου του Champeaux
8. Ο μυστικισμός του (Ψευδο)-Διονυσίου Αρεοπαγίτη και του Ιωάννη Scottus Eriugena.
9. Ο Άνσελμος για την ύπαρξη του Θεού.
10. Ουσία και ύπαρξη κατά τον Ακυνάτη - Οντολογική διαφοροποίηση και ανθρώπινες ψυχές κατά τον Ακυνάτη.
11. Ο Αβικέννα και το πρόβλημα των κοινών φύσεων – Οι απόψεις του Ακινάτη για τις κοινές φύσεις
12. Η θεωρία του Duns Scotus για τις κοινές φύσεις – Η Σκωτική θεωρία της εξατομίκευσης.
13. Οι απόψεις του Ockham για τα καθόλου όντα.
14. Η παρουσία της μεσαιωνικής φιλοσοφίας στη σύγχρονη αναλυτική μεταφυσική.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ & ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω του η- Τάξη.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος εργασίας εξαμήνου	
Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS	Διαλέξεις	39 ώρες.	
	Μη καθοδηγούμενη μελέτη	98 ώρες	
	Σύνολο μαθήματος	137 ώρες	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση.		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Luscombe David, *Η Μεσαιωνική Σκέψη*, Αθήνα, Πολύτροπον, 2007.

Alessio Franco, *Ιστορία της Μεσαιωνικής Φιλοσοφίας*, Αθήνα, Τραυλός, 2007.

Οι φοιτητές έχουν επίσης πρόσβαση σε σημειώσεις, υλικό και βιβλιογραφία στη σελίδα του μαθήματος στο η-Τάξη.